HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. december 17.[1]

C-528/14. sz. ügy

X
kontra
Staatssecretaris van Financiën

(a Hoge Raad der Nederlanden [Hollandia legfelsőbb bírósága] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Közös Vámtarifa — 1186/2009/EK rendelet — 3. és azt követő cikkek — Behozatali vám alóli mentesség — Személyes vagyontárgyak — Szokásos lakóhely áthelyezése harmadik országból az Európai Unióba — »Szokásos lakóhely« fogalma — Szokásos lakóhely valamely harmadik országban és valamely uniós tagállamban való egyidejű létrehozása lehetőségének kizártsága — Szokásos lakóhely meghatározására vonatkozó kritériumok”

I – **Bevezetés**

1. A Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló, 2009. november 16-i 1186/2009/EK tanácsi rendelet[2] 3. és azt követő cikkeinek értelmezésére vonatkozik. E 3. cikk azon természetes személy részére, aki „szokásos lakóhelyét” valamely harmadik országból az Európai Unió vámterületére helyezi át, az ezzel összefüggésben behozott személyes vagyontárgyak tekintetében vámmentességet biztosít.

2. A jelen kérelemre az X és a Staatssecretaris van Financiën (hollandiai pénzügyi államtitkár) között a tekintetben folyamatban levő jogvita keretében került sor, hogy a holland vámhatóságok nem engedélyezték az érintett számára, hogy személyes vagyontárgyait a Katarból – ahol három és fél évig lakott és dolgozott – való távozásakor behozatali vámoktól mentesen hozhassa be Hollandiába. E hatóságok szerint az említett 3. cikkben szereplő vámmentesség a jelen esetben nem alkalmazható, mivel X szokásos lakóhelye ezen időszak alatt valójában Hollandiában maradt.

3. A kérdést előterjesztő bíróság először is arra vár választ a Bíróságot, hogy az 1186/2009 rendelet alapján lehetséges-e az, hogy egy természetes személy „szokásos lakóhelye” egyidejűleg található valamely tagállamban és valamely harmadik országban. Igenlő válasz esetére ezt követően azt kérdezi, hogy az e rendelet 3. cikkében engedélyezett vámmentesség alkalmazható-e azon időponttól, amikor az érintett feladta e harmadik országbeli szokásos lakóhelyét. Nemleges válasz esetére, vagyis ha ebben az összefüggésben nem lehet kettős szokásos lakóhellyel rendelkezni, a kérdést előterjesztő bíróság

1 — Eredeti nyelv: francia.
2 — HL L 324., 23. o.

végül az annak meghatározásakor alkalmazandó kritériumokat kívánja megismerni, hogy valamely személynek e cikk értelmében melyik országban található a szokásos lakóhelye, amikor – amint arról az alapeljárásban szó van – egy harmadik országban személyes és foglalkozási kötődésekkel, egy tagállamban pedig csak személyes kötődésekkel rendelkezik.

II – **Jogi háttér**

A – *Az 1186/2009 rendelet*

4. A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló, 1983. március 28-i 918/83/EGK tanácsi rendeletet,[3] amely e tárgyban az alapjogszabályt jelenti, az 1186/2009 rendelet hatályon kívül helyezte és kodifikálta.

5. Az 1186/2009 rendelet (2), (3) és (4) preambulumbekezdése kimondja:

„(2) A Szerződés rendelkezéseivel összhangban elfogadott meghatározott eltérési intézkedés hiányában a közös vámtarifa vámtételei alkalmazandók a Közösségbe behozott összes árucikkre. […]

(3) Mindazonáltal, bizonyos jól meghatározott körülmények között, amikor az árubehozatal különleges feltételei nem követelik meg a szokásos gazdaságvédelmi intézkedéseket, az ilyen adóztatás nem indokolt.

(4) Kívánatos, hogy ilyen körülmények között – ahogy a legtöbb vámszabályrendszerben ez hagyományosan megtörtént – intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy az áruk a rendes körülmények között kivethető behozatali vámok alól mentességet élvezhessenek.”

6. Az 1186/2009 rendelet 3–11. cikke a rendelet „Behozatali vám alóli mentesség” címet viselő II. címének I. fejezetében található, amely a „Szokásos lakóhelyüket harmadik országból a Közösségbe áthelyező természetes személyekhez tartozó személyes vagyontárgyak[ra]” vonatkozik.

7. A 3. cikk úgy rendelkezik, hogy „[a] 4–11. cikkekre is figyelemmel, azok a személyes vagyontárgyak, amelyeket a szokásos lakóhelyüket harmadik országból a Közösség vámterületére áthelyező természetes személyek hoznak be, behozatali vámoktól mentesen hozhatók be”.

8. A 4. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy „[a] mentesség arra a személyes vagyontárgyra korlátozódik, amely:

a) a körülmények által indokolt különleges eseteket kivéve, az érintett személy birtokában van, továbbá nem fogyasztható áruk esetén, amit az érintett személy a korábbi szokásos lakóhelyén legalább hat hónapig használt azt az időpontot megelőzően, hogy a feladási harmadik országban a szokásos lakóhelye megszűnt;

b) ugyanazt a célt szolgálja az új szokásos lakóhelyén”.

9. Az 5. cikk (1) bekezdése értelmében „[a] mentesség csak olyan személyeknek adható meg, akiknek a szokásos lakóhelye folyamatosan legalább tizenkét hónapos időtartamig a Közösség vámterületén kívül volt”.

10. A 6. cikk felsorolja azokat a személyes vagyontárgyakat, amelyekre nem nyújtható behozatali vám alóli mentesség.

3 — HL L 105., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 1. kötet, 419. o.

11. A 7. cikk (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges esetek kivételével, a mentesség csak az érintett személy által a szokásos lakóhelyének a Közösség vámterületére történő áthelyezésétől számított tizenkét hónapon belül szabad forgalomba bocsátott személyes vagyontárgy vonatkozásában adható meg”.

12. A 8. cikk előírja, hogy „[a]míg a tizenkét hónap el nem telt attól az időponttól számítva, amikor a szabad forgalomba bocsátást elfogadták, a vámmentesen behozott személyes vagyontárgy nem adható kölcsönbe, zálogba, bérbe és nem ruházható át, sem visszterhesen, sem ingyenesen, az illetékes hatóságok előzetes értesítése nélkül”, ellenkező esetben a vagyontárgy után az e cikk (2) bekezdésében meghatározott szabályok szerint behozatali vámot kell fizetni.

13. A 9. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy „[a] 7. cikk (1) bekezdésétől eltérve, mentesség adható a szabad forgalomba bocsátott személyes vagyontárgyak vonatkozásában, mielőtt az érintett személy szokásos lakóhelyét a Közösség vámterületére helyezi, feltéve hogy vállalja azt, hogy hat hónapon belül ténylegesen odahelyezi szokásos lakóhelyét”.

14. A 10. cikk (1) bekezdése értelmében „[a]mennyiben az érintett személy a foglalkozásával kapcsolatos kötelezettségek miatt hagyja el a harmadik országot, ahol szokásos lakóhellyel rendelkezett, anélkül hogy ezzel egy időben szokásos lakóhelyét a Közösség vámterületén belülre helyezné, jóllehet véglegesen szándékában áll, hogy ezt megtegye, az illetékes hatóságok engedélyt adhatnak annak a személyes vagyontárgynak a vámmentes behozatalára, amelyet az érintett személy ebből a célból az említett területre átszállít”.

15. A 11. cikk szintén lehetőséget biztosít az illetékes hatóságok számára arra, hogy engedélyezzék a behozatali vám alóli mentesség alkalmazásának bizonyos feltételeitől való eltérést, „ha a személynek a szokásos lakóhelyét harmadik országból kivételes politikai körülmények miatt kell áthelyeznie a Közösség vámterületére”.

B – *A 83/182/EGK és a 83/183/EGK irányelv*

16. Az 1983. március 28-i 83/182/EGK tanácsi irányelv [4] az egyes szállítóeszközök valamely tagállamba egy másik tagállamból történő ideiglenes behozatalának Közösségen belüli adómentességére vonatkozik. Ezen irányelv „A tartózkodási hely meghatározására vonatkozó általános szabályok” című 7. cikkének (1) bekezdése rögzíti:

„Ezen irányelv alkalmazásában »szokásos tartózkodási hely« azon hely, ahol egy személy általában, azaz naptári évenként legalább 185 napot lakik személyes és foglalkozási kötelékek miatt, vagy foglalkozási kötelékek nélküli személy esetén olyan személyes kötelékek miatt, amelyek szoros kapcsolatot létesítenek a személy és a tartózkodási hely között.

Olyan személyek esetében azonban, akiknek a foglalkozási kötelékei más helyhez kapcsolódnak, mint a személyes kötelékei, és aki ennek következtében gyakran két vagy több tagállamban található különféle helyeken tartózkodik, szokásos tartózkodási helynek azt a helyet kell tekinteni, ahová a személyes kötelékek kapcsolódnak, feltéve hogy az adott személy arra a helyre rendszeresen visszatér. […]”.

4 — HL L 105., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 112. o.

17. A magánszemélyek személyes tulajdonának valamely tagállamból történő végleges behozatalára alkalmazandó adómentességekről szóló, 1983. március 28-i 83/183/EGK tanácsi irányelvet [5] a 2009/55/EK irányelv [6] hatályon kívül helyezte. E két irányelv 6. cikke (1) bekezdésének szövege megegyezik a 83/182 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének szövegével.

III – **Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás**

18. X Hollandiában dolgozott és lakott, majd ezt követően 2008. március 1-jétől 2011. augusztus 1-jéig munkavállalóként Katarban tevékenykedett. E harmadik országban a munkáltatója lakást bocsátott rendelkezésére, és X e harmadik országban foglalkozási és személyes kapcsolatokat is fenntartott. Az említett időszakban X 281 napot töltött Kataron kívül, ezeken a napokon meglátogatta feleségét, nagykorú gyermekeit és családját Hollandiában, illetve szabadságát töltötte más országokban. Felesége, aki továbbra is Hollandiában dolgozott, hat alkalommal, összesen 83 napra látogatta meg X-et Katarban.

19. Hollandiába való visszatérésére tekintettel X kérte a holland vámhatóságoktól, hogy engedélyezzék számára személyes vagyontárgyainak az 1186/2009 rendelet 3. cikke szerinti vámmentesség alkalmazásával Katarból az Unióba történő behozatalát. Az Inspecteur (adóellenőr) elutasította ezt a kérelmet, azzal az indokkal, hogy az érintett esetében nem lehet szó a „szokásos lakóhely” Hollandiába történő, említett cikk szerinti áthelyezéséről, ha az érintett a Katarban tartózkodása alatt megtartotta a szokásos lakóhelyét e tagállamban, az tehát soha nem volt e harmadik országban.

20. X e határozat ellen keresetet indított a Rechtbank te Haarlemnél (haarlemi elsőfokú bíróság), amely helyt adott kérelmének. Az adóellenőr fellebbezett a Gerechtshof Amsterdamhoz (amszterdami fellebbviteli bíróság), amely 2013. július 4-i határozatával hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet.

21. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a Gerechtshof a határozatának alátámasztása érdekében a Bíróság bizonyos ítéleteire [7] hivatkozva kifejtette, hogy ez említett 3. cikk szerinti szokásos lakóhelynek azt a helyet kell tekinteni, ahol az érintett személy érdekeinek állandó központja van. Mivel e bíróság úgy tekintette, hogy az adott ügyben X foglalkozási és személyes kötődéseire tekintettel nem állapítható meg, hogy hol volt X érdekeinek állandó központja, a Gerechtshof megállapította, hogy ilyen esetben az érintett személyes kötődéseinek helyét kell előnyben részesíteni, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy az érintett szokásos lakóhelye a teljes vizsgált időszak alatt Hollandiában maradt.

22. X felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) előtt, azzal érvelve, hogy amennyiben egyszerre két országban rendelkezett személyes kötődésekkel, az alapvető kritériumnak azt a körülményt kellett volna tekinteni, hogy csak Katarban rendelkezik foglalkozási kötődésekkel, ami lehetővé tette volna annak megállapítását, hogy szokásos lakóhelye e harmadik országban található, így biztosítani kellett volna részére az 1186/2009 rendelet 3. cikke szerinti vámmentességet.

5 — HL L 105., 64. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 117. o.

6 — A magánszemélyek személyes tulajdonának valamely tagállamból történő végleges behozatalára alkalmazandó adómentességekről szóló, 2009. május 25-i tanácsi irányelv (HL L 145., 36. o.).

7 — Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat pontosítja, hogy a Gerechtshof e tekintetben a Ryborg-ítéletre (C-297/89, EU:C:1991:160); a Louloudakis-ítéletre (C-262/99, EU:C:2001:407), valamint az Alevizos-ítéletre (C-392/05, EU:C:2007:251) hivatkozott, amelyek mindegyike a 83/182 és a 83/183 irányelv értelmezésére vonatkozik.

23. Ebben az összefüggésben a Bírósághoz 2014. november 21-én beérkezett, 2014. november 14-i határozatával a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Magában foglalja-e az 1186/2009 rendelet annak lehetőségét, hogy valamely természetes személy egyszerre valamely tagállamban és valamely harmadik államban is szokásos lakóhellyel rendelkezzen, és ha igen, akkor alkalmazandó-e a 3. cikkben szereplő vámmentesség azokra a vagyontárgyakra, amelyeket [e természetes személy] a harmadik országbeli szokásos lakóhely feladása keretében az Európai Unióba hoz?

2) Amennyiben az 1186/2009 irányelv kizárja a kettős szokásos lakóhelyet, és valamennyi körülmény mérlegelése nem elegendő a szokásos lakóhely megállapításához: ebben az esetben milyen szabály alapján vagy milyen kritériumok segítségével kell az említett rendelet alkalmazásához meghatározni, hogy az érintettnek melyik országban van a szokásos lakóhelye a jelenlegihez hasonló helyzetben, amikor a harmadik országban személyes és foglalkozási kötődésekkel, a tagállamban pedig személyes kötődésekkel rendelkezik?”

24. X, a holland kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Az ügyben tárgyalást nem tartottak.

IV – **Elemzés**

A – *Az 1186/2009 rendelet szerinti szokásos lakóhelynek egyszerre egy harmadik országban és egy tagállamban történő létrehozása lehetőségének kizártságáról*

1. *Előzetes megjegyzések*

25. Két részre tagolódó első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében először is annak eldöntését kéri a Bíróságtól, hogy az 1186/2009 rendelet alkalmazásában [8] lehetséges-e az, hogy valamely természetes személy ugyanazon időszakban két különböző helyen, pontosabban egyidejűleg valamely tagállamban és valamely harmadik országban is „szokásos lakóhellyel” rendelkezzen. Ezt követően, a kérdés első részére adandó igenlő válasz esetére annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy alkalmazható-e az említett rendelet 3. cikkében szereplő vámmentesség azon személyes vagyontárgyak behozatalára, amelyeket akkor hoznak be az Unióba, amikor e vagyontárgyak tulajdonosa feladja az érintett harmadik országbeli szokásos lakóhelyét.

26. A kérdést előterjesztő bíróságban a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) által követett megközelítést [9] illetően felmerül a kérdés, hogy hogyan kell értelmezni az e rendelet szerinti „szokásos lakóhely” fogalmát olyan körülmények között, mint amelyek e jogvitában fennállnak, emlékeztetve arra, hogy a jelen esetben X a vizsgált többéves időszakban tartózkodási idejét és kötődéseit megosztotta Hollandia és Katar között. A kérdést előterjesztő bíróság szerint úgy tűnik,

8 — Mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy a szokásos lakóhely fogalmának a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése nemcsak az 1186/2009 rendelet 3–11. cikkét érinti, amelyek alkalmazásáról az alapeljárásban szó van, hanem e rendelet más rendelkezéseit is (lásd a jelen indítvány 28. pontját).

9 — Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint „[a] Gerechtshof azon megállapításának, hogy […] nem állapítható meg egyértelműen [X] érdekeinek állandó központja, az az elképzelés adja az alapját, hogy azonos súlyúak voltak [egyrészről] az adóalany hollandiai szokásos lakóhelyének megtartására vonatkozó következtetéshez vezető körülmények, illetve [másrészről] az adóalany katari szokásos lakóhelyére vonatkozó következtetéshez vezető körülmények”.

hogy az 1186/2009 rendelettel követett célkitűzésekkel [10] nem ellentétes az, hogy egy ilyen esetben egyrészről a szokásos lakóhely egyidejűleg fennállhasson egy tagállamban és egy harmadik országban is, és másrészről, hogy biztosítható legyen az említett rendelet 3. cikke szerinti mentesség alkalmazása, ha az érintett feladta az e harmadik országbeli lakóhelyét és ezzel összefüggésben személyes vagyontárgyait átszállította e tagállamba. [11]

27. X azt javasolja, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ adja, hogy az 1186/2009 rendelet 3. cikkének alkalmazását meg kell engedni egy olyan esetben, mint amely az alapeljárásban fennáll. [12] A holland kormány és a Bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy e rendelet rendelkezései kizárják annak lehetőségét, hogy valamely természetes személy egyszerre valamely tagállamban és valamely harmadik országban is szokásos lakóhellyel rendelkezzen. Én is ez utóbbi megközelítést képviselem, az alábbiakban kifejtésre kerülő okokból.

2. *Az 1186/2009 rendelet szerinti „szokásos lakóhely” fogalma értelmezésének szükségességéről*

28. Amint azt mind a kérdést előterjesztő bíróság, mind a holland kormány és a Bizottság is hangsúlyozza, az 1186/2009 rendelet nem tartalmazza a „szokásos lakóhely” fogalmának meghatározását, és e rendeletben ez a fogalom nemcsak a jelen ügyben releváns 3–11. cikkben szerepel, hanem különösen a rendelet francia változatában a 12., 13., 17. és 81. cikkében is. Ugyanez volt a helyzet a 918/83 rendelet esetében, amelynek tárgyát szintén a vámmentességek közösségi rendszerének létrehozása képezte, és amelyet az 1186/2009 rendelet az e korábbi jogi aktusban szereplő rendelkezések – e jogi aktus tartalmának módosítása nélküli – kodifikálása mellett hatályon kívül helyezett. [13]

29. E rendeletek hallgatása annál is inkább figyelemreméltó, mivel egyrészről a Bizottság úgy döntött, hogy a 918/83 rendelet elfogadásához vezető eredeti javaslatában [14] szerepelteti a „szokásos lakóhely” fogalmának meghatározását – erre a különös körülményre a későbbiekben még visszatérek [15] –, és másrészről, a jogalkotó ezzel szemben úgy döntött, hogy az adómentességekről szóló 83/182 irányelvben és 83/183 irányelvben, amelyeket ugyanazon a napon fogadtak el, mint a 918/83 rendeletet, közös meghatározást [16] szerepeltet.

10 — E tekintetben e bíróság a Treimanis-ítéletet (C-487/11, EU:C:2012:556, 24–26. pont) és a Wencel-ítéletet (C-589/10, EU:C:2013:303) említi. Már ezen a ponton hangsúlyozom, hogy ez utóbbi ítéletre itt csak analógia útján lehet hivatkozni, mivel az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletnek az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett szövege rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozik.

11 — Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság árnyalja ezt az állítást, pontosítva, hogy úgy is lehet tekinteni, hogy valójában nincs szó a szokásos lakóhely áthelyezéséről az említett rendelkezés értelmében véve, „mert ténylegesen csak feladják a harmadik országbeli lakóhelyet”.

12 — Pontosabban X elsődlegesen azt állítja, hogy a vizsgált időszakban nem rendelkezett kettős lakóhellyel, mivel „Hollandiában már [nem volt] »szokásos lakóhelye«”, oda csak „ellátogatott”, és hogy az előterjesztett kérdésre adandó válasz tehát tisztán elméleti jellegű. Másodlagosan, arra az esetre, ha a tények más elemzését kellene elfogadni, X azt állítja, hogy lehet egyszerre valamely tagállamban és valamely harmadik országban szokásos lakóhellyel rendelkezni, és a jelen esetben megilleti őt az e 3. cikkben szereplő vámmentesség, amennyiben a Hollandiában fenntartott szokásos lakóhelye „kisebb jelentőséggel” bírt, mint a Katarban található, „elsődleges jelentőségű” szokásos lakóhelye.

13 — Az 1186/2009 rendelet elfogadásához vezető, 2008. december 11-i javaslatában (COM(2008) 842 végleges) a Bizottság rögzítette, hogy „[az] új rendelet a benne foglalt jogi aktusok helyébe lép [lásd ezen javaslat V. mellékletét]. E javaslat teljes mértékben megőrzi a kodifikált jogi aktusok tartalmát, és ennek megfelelően, *kizárólag* a kodifikáció elvégzéséhez szükséges *alaki módosítások* beillesztésével, azokat pusztán egybefoglalja” (kiemelés az eredetiben).

14 — 1979. március 12-i javaslat (COM(79) 104 végleges).

15 — A Bizottság által javasolt meghatározásról és arról, hogy az a jelen ügyben előterjesztett első, valamint második kérdésre való válaszadáshoz milyen tanulságokkal szolgálhat, lásd a jelen indítvány 35., illetve 71. pontját.

16 — Lásd e két irányelvnek a jelen indítvány 16. és 17. pontban idézett rendelkezéseit.

30. Bár a Bíróság már megfogalmazta a 83/182 irányelv[17] és 83/183 irányelv[18] szerinti „szokásos tartózkodási hely” meghatározásának bizonyos elemeit, tudomásom szerint még nem értelmezte ezt a fogalmat a vámmentességek közösségi rendszerét meghatározó rendeletek értelmében. Kétségtelen, hogy a Bíróságnak több ítélete vonatkozik a 918/83 rendelet és az 1186/2009 rendelet rendelkezéseinek értelmezésére, és ezek lehetővé teszik különösen az ezen jogi aktusokkal rögzített vámmentesség mintegy harminc kategóriája tárgyi hatályának körülhatárolását, azonban ezek az ítélkezési gyakorlatbeli előzmények mind más fogalmakra vonatkoznak.[19]

31. Az elvégzendő értelmezés szabályait illetően emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a szóban forgó rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját.[20]

32. Márpedig az 1186/2009 rendelet nem határozza meg a „szokásos lakóhely” fogalmát, amelyre különösen a 3. és azt követő cikkei alkalmazási feltételeinek meghatározása érdekében hivatkozik, azonban nem is utal kifejezetten a nemzeti jogokra e szavak jelentésének meghatározása érdekében. Következésképpen e rendelet rendelkezései összességének alkalmazásában ezt a fogalmat az uniós jog önálló fogalmának kell tekinteni. Ezt a megközelítést alátámasztja a Bíróság által az 1186/2009 rendelettel felváltott 918/83 rendelet rendelkezései kapcsán képviselt álláspont, mivel ez utóbbi rendelet sem tartalmazta az ott használt fogalmak meghatározását.[21]

33. Bár az említett önálló fogalom értelmezéséhez az itt releváns rendelkezések összefüggéseinek és azok céljainak figyelembevételére lesz szükség, mindazonáltal először az e rendelkezések szövegére alapított elemzési szempontokat idézem fel, mivel ezek számomra a jelen ügyben különösen jelentősnek tűnnek.

3. *A releváns rendelkezések szó szerinti értelmezéséről*

34. Amint azt a Bizottság jogosan megjegyzi, az 1186/2009 rendelet releváns rendelkezéseinek megfogalmazásából nem lehet arra következtetni, hogy a 3. cikkében szereplő vámmentesség alkalmazása szempontjából lehetséges lenne egyszerre egy tagállamban és egy harmadik országban is szokásos lakóhellyel rendelkezni, mivel a „szokásos lakóhely” kifejezést nem csupán az említett 3. cikk, de a 4., 5., 7., 9., 10. és 11. cikk[22] is következetesen egyes számban használja. Hozzáteszem, hogy ugyanez a helyzet az 1186/2009 rendelet minden további cikke esetén is, ahol ez a fogalom szerepel,[23] mégpedig e rendelet minden egyes nyelvi változatában.[24]

17 — Lásd többek között: Louloudakis-ítélet (C-262/99, EU:C:2001:407, 51. és azt követő pontok, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amelynek a szokásos lakóhely meghatározására vonatkozó kritériumait felidézte a Bizottság kontra Görögország ítélet (C-156/04, EU:C:2007:316, 45. és 46. pont).

18 — Lásd: Alevizos-ítélet (C-392/05, EU:C:2007:251, 54. és azt követő pontok).

19 — Lásd többek között: Universität Stuttgart ítélet (303/87, EU:C:1989:128); Schoonbroodt-ítélet (C-247/97, EU:C:1998:586); Feron-ítélet (C-170/03, EU:C:2005:176); Har Vaessen Douane Service ítélet (C-7/08, EU:C:2009:417); Lietuvos geležinkeliai ítélet (C-250/11, EU:C:2012:496); Treimanis-ítélet (C-487/11, EU:C:2012:556); Utopia-ítélet (C-40/14, EU:C:2014:2389).

20 — Lásd többek között: Seattle Genetics ítélet (C-471/14, EU:C:2015:659, 23. és azt követő pontok); Axa Belgium ítélet (C-494/14, EU:C:2015:692, 21. és azt követő pontok).

21 — Lásd: Feron-ítélet (C-170/03, EU:C:2005:176, 26. és azt követő pontok); Treimanis-ítélet (C-487/11, EU:C:2012:556, 22. és azt követő pontok).

22 — A 6. és a 8. cikk nem szerepel ebben a felsorolásban, amennyiben azok, mivel a vámmentesség alól kizárt vagy az alá tartozó személyes vagyontárgyak meghatározására vonatkoznak, nem említik a „szokásos lakóhely” fogalmát.

23 — Nevezetesen különösen a francia változat esetében az e rendelet 12., 13., 17. és 81. cikke.

24 — A francia változaton kívül lást többek között a spanyol („residencia normal”), a dán („sædvanlige opholdssted”), a német („gewöhnlichen Wohnsitz”), az angol („normal place of residence”), az olasz („residenza normale”), a holland („normale verblijfplaats”), a portugál („residência habitual”), a román („reşedinţa obişnuită”) és a svéd („normala bostad”) változatot.

35. E tekintetben megjegyezhető még, hogy a 918/83 rendelet elfogadásához vezető eredeti javaslatában [25] a Bizottság rögzítette a „szokásos lakóhely” fogalmának meghatározását, [26] amely e rendelet végleges változatában nem szerepel, és az e fogalomra hivatkozó számos rendelkezést [27] fogalmazott meg, már kizárólag az egyes számot használva.

36. E nyelvtani jellegű megfontolásokat érdemibb jellegű megfontolások is megerősítik. Az 1186/2009 rendelet 3–11. cikkében szereplő különböző fordulatok ugyanis megerősítenek abban az álláspontomban, amely szerint ahhoz, hogy nem képzelhető el, hogy az e cikkek alkalmazása érdekében a természetes személynek egyidejűleg valamely tagállamban és valamely harmadik országban is legyen e rendelet szerinti „szokásos lakóhelye”.

37. Először is, egyetértek a holland kormány azon elemzésével, amely szerint az említett 3. cikk szövege arra utal, hogy az ott szereplő vámmentességhez való jog kizárólag a szokásos lakóhelynek valamely harmadik országból az Unió vámterületére történő *áthelyezésének* esetére vonatkozik, egy olyan személy esetére nem, akinek a szokásos lakóhelye már valamely tagállamban, és így e vámterületen belül volt található. A jogalkotó által használt áthelyezés szó ugyanis, még ha csak etimológiai szinten is, szükségszerűen e lakóhelynek egy az Unión kívüli hely és egy az Unión belüli hely viszonylatában történő elmozdulását feltételezi. A változás e követelménye az említett 3–11. cikket tartalmazó fejezet címéből is következik.

38. A 4. cikk olvasata megerősíti ezt az elemzést, mivel ott olyan személyes vagyontárgyakról van szó, amelyeket az érintett személy „a *korábbi* szokásos lakóhelyén legalább hat hónapig használt azt az időpontot megelőzően, hogy a *feladási harmadik országban* a szokásos lakóhelye megszűnt”, és amelyeket az „*új* szokásos lakóhelyén” is használni fog, [28] amely fordulatokból véleményem szerint az következik, hogy e rendelet értelmében egyszerre csak egyetlen „szokásos lakóhely” létezhet.

39. Hasonlóképpen, az e fogalmat használó 7., 9., 10. és 11. cikk sem utal arra, hogy lehetséges lenne ugyanazon időszakban több szokásos lakóhellyel rendelkezni az Unió vámterületén kívül és azon belül. Épp ellenkezőleg, e rendelkezések véleményem szerint világosan különbséget tesznek az érintett szokásos lakóhelyének először e vámterületen kívüli, majd e területen történő létesítése között.

40. Így az 1186/2009 rendelet jelen ügyben vizsgált rendelkezéseinek szó szerinti értelmezése alapján arra hajlanék, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett első kérdés első részére eleve nemleges választ adjak. Ezt a *prima facie* levont következtetést e rendelkezések rendszere és célja is meg fogja erősíteni.

4. *A releváns rendelkezések összefüggés szerinti értelmezéséről*

41. Az 1186/2009 rendelet (2) és (3) preambulumbekezdésének, valamint 1. cikkének [29] együttes olvasatából következik, hogy a főszabály továbbra is az Unió területére irányuló árumozgások – mint amelyről az alapeljárásban is szó van – közös adóztatása. Az Unióba behozott bizonyos vagyontárgyak csak kivételesen, „jól meghatározott” és „különleges körülmények miatt” [30] mentesülhetnek az említett rendelet alapján a vámfizetés alól.

25 — A fent hivatkozott javaslat (COM(79) 104 végleges).

26 — Lásd az említett javaslat 4. cikkének (2) bekezdését, amelyet a jelen indítvány 71. pontjában idézek.

27 — Lásd az említett javaslat 5., 6., 10–12., 14., 16., 17., 20. és 71. cikkét.

28 — Kiemelés tőlem.

29 — Az 1186/2009 rendelet 1. cikke értelmében e rendelet „meghatározza azokat az eseteket, amelyekben különleges körülmények miatt a behozatali vagy a kiviteli vámok, valamint a Szerződés 133. cikke alapján elfogadott intézkedések alól mentességet kell adni akkor, amikor az árukat szabad forgalomba bocsátják vagy a Közösség vámterületéről kiviszik”.

30 — Ez a korlátozás a Vámkódex korábbi 184. cikkében is szerepelt (lásd a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendeletet, HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.), ami a közösségi jogalkotó beavatkozásának jogalapját jelentette a behozatali vagy kiviteli vámok alóli mentességek területén, amelyek az úgynevezett „kedvezményes” eljárások közé tartoztak (VI. cím).

42. Ennélfogva az érintett, aki ezt kérelmezte, mentességben részesül, feltéve hogy a szóban forgó behozatalra az e rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelően került sor. A vámmentesség alapján hozott kedvező intézkedések sajátossága, hogy egyrészről nem általános hatályúak, másrészről azonban végleges jellegűek. [31]

43. Mivel a behozatalivám-mentesség tehát olyan eljárás, amely lehetővé teszi a behozott áruk utáni vámfizetés végleges kiküszöbölését, mégpedig az uniós jogalkotó által pontosan meghatározott célokból, ezen eltérés alkalmazási feltételeit véleményem szerint főszabály szerint szűken kell értelmezni. [32] Mindazonáltal az említett feltételeket nem lehet olyan szigorúan értelmezni, hogy az a vámmentesség hatékony érvényesüléstől való megfosztásának kockázatához vezessen, különösen, ha a vámmentességben való részesülés az érintett személyek magánéletéhez kapcsolódó körülményektől függ. [33] Ez vonatkozik különösen az 1186/2009 rendelet 3. és azt követő cikkeinek értelmezésére, amelyek a szokásos lakóhelynek valamely harmadik országból valamely tagállamba történő valóságos áthelyezését követelik meg ahhoz, hogy az érintett vagyontárgyait vámmentesen be lehessen hozni.

44. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy amint azt a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, a Bíróság már kizárta annak lehetőségét, hogy valamely személy egyidejűleg két szokásos tartózkodási hellyel rendelkezzen két különböző tagállam területén, azonban csupán az 1408/71 rendelet alkalmazhatósága szempontjából. Ítélete indokolásaként a Bíróság többek között megállapította, hogy az ellenkező megoldás, amely a több lakóhellyel rendelkezés megengedésében állna, megfosztaná minden hatékony érvényesülésüktől az említett rendelet rendelkezéseit, amelyek az ezen jogi aktus keretében alkalmazandó jogszabályok meghatározásához kapcsolóelvként a lakóhelyet veszik figyelembe. [34] Hasonlóképpen, véleményem szerint a több úgynevezett szokásos lakóhellyel való rendelkezés lehetősége ellentétes lenne az 1186/2009 rendelet 3. és azt követő cikkeiben szereplő mentesítési mechanizmus alapjául szolgáló logikával.

5. *A releváns rendelkezések teleologikus értelmezéséről*

45. Az 1186/2009 rendelet (3) preambulumbekezdése értelmében, amely lényegében a 918/83 rendelet második preambulumbekezdését ismétli meg, az említett jogi aktusokban rögzített vámmentességet az indokolja, hogy megengedhető, hogy az Unió vámterületére behozott árukra ne vessenek ki vámokat, „amikor az árubehozatal különleges feltételei nem követelik meg a szokásos gazdaságvédelmi intézkedéseket”. A 918/83 rendelet előkészítő anyagaiból kitűnik, hogy úgy tekintették, hogy azokban az esetekben, amikor az e jogi aktusban előírt feltételek teljesülnek, „a vámmentességben részesülő árukat olyan feltételek mellett importálják, hogy nem tudnak a hasonló közösségi származású árukkal versenyezni, illetve nem képesek hátrányosan befolyásolni a tagállamok adóbevételét” [35].

31 — Amint azt a fent említett javaslat (COM(79) 104 végleges) indokolásának 1. pontja megállapítja, ez különbözteti meg [az itt szóban forgó] vámmentességeket [az általános hatályú] mentességektől, mivel [az itt szóban forgó] mentességi intézkedés céljától eltérő célokra vagy annak címzettjétől eltérő személyek által behozott árukra a vámok továbbra is alkalmazandók, illetve a felfüggesztéstől, amely ideiglenes jellegű intézkedés.

32 — Lásd analógia útján: Schoonbroodt-ítélet (C-247/97, EU:C:1998:586, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ahol a Bíróság rögzítette, hogy a vámfelfüggesztést biztosító rendelkezéseket „szűken kell értelmezni, szövegüknek megfelelően, így ezeket nem lehet – az ezekben használt kifejezéseken túlmenve – olyan termékekre alkalmazni, amelyeket nem említenek”.

33 — A Gazdasági és Szociális Bizottság a 918/83 rendelet elfogadásához vezető javaslatról szóló véleménye (HL 1980. C 72., 20. o.) 1.4 pontjában megjegyezte, hogy „[e] területen ugyanis egyértelműen meg kell állapítani, hogy a szabályozás tárgya érinti a magánszemélyek és családjaik életét, és nem szabad megszorító megközelítést alkalmazni”, ez az idézet a Treimanis-ítéletben (C-487/11, EU:C:2012:556, 26. pont) is szerepel.

34 — Wencel-ítélet (C-589/10, EU:C:2013:303, 48. és azt követő pontok).

35 — A Gazdasági és Szociális Bizottság fent említett véleménye (1.4. pont). Hasonlóképpen, a fent említett javaslat (COM(79) 104 végleges) indokolásának 4. pontjában szerepel, hogy mentesség biztosítható az olyan személyek által használt ingó vagyontárgyak behozatala tekintetében, akik valamely országban fognak letelepedni, mivel az ilyen behozatal nem zavarja a hasonló áruk nemzeti termelését, mivel e behozatalra bármely kereskedelmi jellegű megfontolástól függetlenül kerül sor.

46. Kétségtelen, hogy a kettős szokásos lakóhellyel rendelkezés kérdést előterjesztő bíróság által felvetett lehetősége önmagában véve összeegyeztethetőnek tűnhet e megfontolásokkal, mivel egy ilyen helyzetben nem tűnik feltétlenül szükségesnek az uniós gazdaság védelmét szolgáló intézkedések alkalmazása. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az a feltevés, amely szerint valamely személy mind valamely tagállamban, mind valamely harmadik országban rendelkezhet úgynevezett szokásos lakóhellyel, és e harmadik országbeli lakóhelyének feladásakor behozza személyes vagyontárgyait az Unió területére, olyan esetet jelent, amely nem felel meg az 1186/2009 rendelet 3. és azt követő cikkei szerinti helyzetnek.

47. A Bíróság ugyanis, amikor a 918/83 rendelet rendelkezéseinek értelmezéséről kérdezték, kiemelte, hogy „az uniós jogalkotó által [az e] rendelet elfogadása során követett […] célkitűzések lényege egyrészt a tagállamban az új lakóhely létrehozásának megkönnyítése, másrészt a tagállami vámhatóságok munkájának megkönnyítése”[36]. Ily módon kitűnik, hogy a közös behozatali vámok alóli, e rendelettel bevezetett mentességek elfogadása során a jogalkotó nem csupán azon személyek érdekében járt el, akiknek vámot kellett fizetniük valamely tagállamban való letelepedésük esetén, hanem az ez alkalommal behozott áruk elvámolásának ellenőrzésével megbízott állami szervek feladatának megkönnyítése érdekében is. Véleményem szerint mindezek a megfontolások átültethetők az 1186/2009 rendelet tekintetében is, mivel emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet csupán kodifikálta különösen a 918/83 rendelet rendelkezéseit.

48. Márpedig, ami a jelen esetben annak esetleges lehetőségét illeti, hogy valamely személy egyszerre rendelkezzen az 1186/2009 rendelet szerinti „szokásos lakóhellyel” valamely tagállamban és valamely harmadik országban, a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy az, amit a Bizottság a „valamely tagállamban található szokásos lakóhelyre való teljes visszatérés[nek]” minősít, nem felel meg a valamely tagállamban új lakóhely létrehozásának elősegítésére irányuló fent említett célnak. Amennyiben valamely személy elhagyja az egyik, mégpedig a harmadik országban található úgynevezett szokásos lakóhelyét annak érdekében, hogy onnantól kezdve kizárólag a másik, *valamely tagállamban már létrehozott* szokásos lakóhelyén lakjon, tulajdonképpeni értelemben nincs szó a *szokásos lakóhelynek* az Unió vámterületére történő valódi *áthelyezéséről*, amint azt e rendelet 3. és azt követő cikkei megkövetelik.

49. Az uniós jogalkotót – más források mellett[37] – megihlető nemzetközi dokumentumokból is kitűnik, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az említett 3. cikkben szerepelnek, a behozatalivám-mentesség igazolása szempontjából döntő körülmény az, hogy a vagyontárgyakat valamely természetes személy az életvitele elsődleges helyszínének – amelyet a forrástól függően lakóhelynek vagy szokásos lakóhelynek neveznek – az e vagyontárgyak kivitele szerinti országból a behozatal szerinti országba történő áthelyezésével összefüggésben hozza be.[38]

50. Következésképpen azt az álláspontot képviselem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés első részére azt a választ kell adni, hogy az 1186/2009 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy különösen az e rendelet 3. cikkében szereplő vámmentesség alkalmazása szempontjából kizárt, hogy valamely természetes személy egyidejűleg valamely tagállamban és valamely harmadik országban is rendelkezzen szokásos lakóhellyel.

36 — Treimanis-ítélet (C-487/11, EU:C:2012:556, 24. pont). E célokat ugyanezekkel a szavakkal Poiares Maduro főtanácsnok is megfogalmazta a Feron-ügyre vonatkozó indítványában (C-170/03, EU:C:2004:312, 74. pont), Saggio főtanácsnok Heinonen-ügyre vonatkozó indítványára (C-394/97, EU:C:1999:10, 16. pont) való hivatkozással.

37 — Lásd a fent említett javaslat (COM(79) 104 végleges) indokolásának 5. és 7. pontját, valamint a 918/83 rendelet negyedik preambulumbekezdését, amelynek lényegét az 1186/2009 rendelet (5) preambulumbekezdése megismétli.

38 — Így a Vámegyüttműködési Tanács (jelenleg Vámigazgatások Világszervezete) 1962. december 5-i ajánlása a lakóhely áthelyezése keretében importált ingó vagyontárgyak vámmentes behozataláról (a dokumentum elérhető a következő internetcímen: http://www.wcoomd.org/fr/about-us/legal-instruments/recommendations/~/media/5E6130F9EAA54352A7710C2CA72ABA2B.ashx), amely dokumentumot azzal az céllal fogadták el, hogy „megkönnyítsék a *természetes személyek lakóhelyének egyik országból a másikba történő áthelyezését*”, azt javasolja, hogy „tilalmak és a behozatalra vonatkozó gazdasági jellegű korlátozások nélkül biztosítsák azon ingóságok behozatali vámoktól *mentesen* történő behozatalát, amelyeket valamely természetes személy a *lakóhelyének a behozatal szerinti országba való áthelyezése keretében* hoz be” (kiemelés tőlem).

6. *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés második részéről*

51. Az általam ily módon az első kérdés első részére adni javasolt nemleges válaszra figyelemmel véleményem szerint nem kell válaszolni e kérdés második részére, amely az említett 3. cikk azon személyes vagyontárgyakra való esetleges alkalmazására vonatkozik, amelyeket akkor hoznak az Unióba, amikor az érintett feladja az úgynevezett szokásos lakóhelyei közül azt, amelyik valamely harmadik országban található, mivel ez utóbbi kérdést a kérdést előterjesztő bíróság csak másodlagos jelleggel fogalmazza meg, arra az esetre, ha e rendelet értelmében lehetséges kettős „szokásos lakóhellyel” rendelkezni.

52. E tekintetben pusztán azt hangsúlyozom, hogy ez a lehetőség számomra összeegyeztethetetlennek tűnik az e 3. cikkben rögzített azon alapvető kritériummal, amely szerint „[a szóban forgó vámmentességet kérelmező természetes személyek] a *szokásos lakóhelyüket* harmadik országból *a Közösség vámterületére [helyezik át]*” [39] . Ez a megfogalmazás ugyanis véleményem szerint szükségképpen az egyetlen lakóhelynek valamely harmadik országból valamely tagállamba történő áttevődésére utal. Márpedig ez az eset akkor bekövetkező esettől, ha a személy elhagyhatja a harmadik országban található szokásos lakóhelyét, hogy a jövőben kizárólagos jelleggel a már valamely tagállamban található feltételezett másik szokásos lakóhelyén telepedjen le, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság vázolja. [40] Ez a személy nem hivatkozhat az e cikkel biztosított mentességhez való jogra, mivel nem felel meg teljes mértékben az említett kritériumnak.

B – *A természetes személy 1186/2009 rendelet szerinti szokásos lakóhelye meghatározását lehetővé tevő kritériumokról*

1. *Előzetes megjegyzések*

53. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést arra az esetre terjesztették elő, ha a Bíróság – amint azt javaslom – úgy értelmezni az 1186/2009 rendelet rendelkezéseit, hogy azok kizárják annak lehetőségét, hogy valamely természetes személy e rendelkezések értelmében kettős szokásos lakóhellyel rendelkezzen.

54. A kérdést előterjesztő bíróságban az előtte megtámadott határozatra és az X fellebbezésében szereplő állításokra tekintettel az a kérdés merül fel, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban fennállnak, vagyis amikor az érintett egy adott időszakban valamely harmadik országban személyes és foglalkozási kötődésekkel, valamely tagállamban pedig csak személyes kötődésekkel rendelkezett, milyen kritériumokat kell követni e rendelet alkalmazásában azon ország meghatározásához, ahol a személy szokásos lakóhelye található. Ez a kérdés tehát lényegében a „szokásos lakóhely” 1186/2009 rendelet értelmében vett fogalmának meghatározására kéri a Bíróságot, és pontosabban azon értékelési szempontok megállapítására, amelyeket a kapcsoló tényezők megoszlása esetén döntőnek kell tekinteni.

55. Kérdésének indokolásaként a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Bíróság már elemezte a „szokásos tartózkodási hely” fogalmát a fent említett 83/182 és 83/183 irányelv értelmezése keretében, amelyek adómentességre, és nem vámmentességre vonatkoznak. A kérdést előterjesztő bíróság szerint felmerül a kérdés, hogy van-e, és ha igen, milyen jelentősége van a „szokásos tartózkodási hely” e két irányelvben – különösen a személyes és a foglalkozási kötődések mérlegelésére vonatkozóan –

39 — Kiemelés tőlem.

40 — Ugyanezt a logikát követve a holland kormány másodlagosan azt állítja, hogy amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy az 1186/2009 rendelet 3. cikke lehetővé teszi, hogy valamely személy egyszerre valamely tagállamban és valamely harmadik országban is szokásos lakóhellyel rendelkezzen, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az érintett személy jogosult az e cikkben szereplő vámmentességre, és e kormány előadja, hogy ebben az esetben egyrészről a harmadik országban található szokásos lakóhelyet *feladják* – és nem áthelyezik az Unió vámterületére –, másrészről pedig, a tagállamban található szokásos lakóhelyet *fenntartják*, és nem létrehozzák.

szereplő fogalmi elemeinek, valamint a Bíróság erre vonatkozó ítéleteinek [41] az 1186/2009 rendelet szerinti szokásos lakóhely meghatározásakor. Kétségeinek alátámasztása érdekében a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy ezen irányelvek célja különbözik a rendelet céljától, és megjegyzi, hogy az alapeljárás abban különbözik a Bíróság által korábban vizsgált ügyektől, hogy a jelen esetben az érintett csak a harmadik országban rendelkezik foglalkozási kötődésekkel, az érintett tagállamban nem. [42]

56. X véleménye szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adandó válasznak valóban a Bíróság azon ítéleteinek irányvonalába kell illeszkednie, amelyekben a Bíróság a 83/182 és a 83/183 irányelv értelmében vett „szokásos tartózkodási hely” fogalmát értelmezte, azzal az indokkal, hogy az 1186/2009 rendelet ugyanabba az összefüggésbe illeszkedik és szinte ugyanazt a célt követi, mint ezek az irányelvek, amennyiben 3. cikke szintén a magánszemélyek személyes vagyontárgyainak forgalmára vonatkozik. Hasonlóképpen, a holland kormány úgy véli, hogy az említett ítéletekkel való analógia útján a személyes kötődéseknek kell elsőbbséget tulajdonítani, és a nemzeti bíróság feladata, hogy bizonyos ténybeli körülmények alapján, amelyeket e kormány az említett ítélkezési gyakorlat nyomán nem kimerítő jelleggel felsorol, [43] megállapítsa, hogy ezek mely lakóhely vonatkozásában döntőek.

57. Ezzel szemben a Bizottság szerint a „szokásos tartózkodási hely” 83/182 és 83/183 irányelvben rögzített és Bíróság által értelmezett fogalommeghatározása nem ültethető át a jelen ügyre. A Bizottság az említett rendelet értelmében vett e fogalmat úgy javasolja meghatározni, hogy az „főszabály szerint annak a helynek [feleljen meg], ahol az érintett az év nagyobb részében ténylegesen lakik”. Szerinte azt a körülményt, hogy az érintett valamely tagállamban rendelkezik elsődleges személyes kötődésekkel, csak másodlagosan, kizárólag azokban az esetekben kell figyelembe venni, amikor nem tűnik ki egyértelműen, hogy ez a hely valamely harmadik országnak felel meg.

58. Véleményem szerint az 1186/2009 rendelet alkalmazásában a „szokásos lakóhely” fogalmát önálló módon kell értelmezni, nem csupán a tagállami jogokhoz képest, [44] hanem az e fogalomnak vagy hasonló fogalmaknak a más uniós jogi aktusokban szereplő, a Bíróság ítélkezési gyakorlatában pontosított meghatározásaihoz képest is.

2. *A „szokásos lakóhely” fogalmának esetlegesen más uniós jogi aktusokra tekintettel történő értelmezéséről*

59. Az 1186/2009 rendelettel ellentétben az adómentesség tárgyában elfogadott 83/182 irányelv és 83/183 irányelv is, a 7. cikkének (1) bekezdésében, illetve a 6. cikkének (1) bekezdésében [45] kifejezetten rögzíti, hogy mi értendő a „szokásos tartózkodási hely” fogalma alatt. Hangsúlyozom, hogy ezt a jogalkotó csak ezen irányelvek „alkalmazásában”, nem pedig általános jelleggel az uniós jogban

41 — E bíróság a Ryborg-ítéletre (C-297/89, EU:C:1991:160); a Louloudakis-ítéletre (C-262/99, EU:C:2001:407) és az Alevizos-ítéletre (C-392/05, EU:C:2007:251) hivatkozik.

42 — E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a Louloudakis-ítéletet (C-262/99, EU:C:2001:407, 52. és 53. pont) idézi, mindazonáltal megjegyzi, hogy az 1186/2009 irányelvből hiányzik a 83/182 irányelv 7. cikke (1) bekezdése második albekezdésnek megfelelő rendelkezés, amely szerint bizonyos körülmények között a személyes kötődéseket kell elsődlegesnek tekinteni, és e bíróság szerint e körülmények végeredményben a jelen esetben nem állnak fenn.

43 — E kormány a Louloudakis-ítélet (C-262/99, EU:C:2001:407) 55. pontjára hivatkozik, és abból azt a következtetést vonja le, hogy a bíróságnak figyelembe kell vennie „különösen [e személynek] és családtagjainak tényleges fizikai jelenlétét, azt, hogy van-e lakóhelyük, hogy a gyermekek ténylegesen hol járnak iskolába, hol kerül sor a szakmai tevékenység gyakorlására, hogy a vagyoni érdekek, illetve a hatóságokkal és társadalmi szervezetekkel fennálló közigazgatási kapcsolatok mely helyhez kötődnek, amennyiben mindezek a tényezők az érintett személy abbéli akaratát tükrözik, hogy az életmód és a szokásos társadalmi és szakmai kapcsolatok alakulása folytán a kiküldetési helyén bizonyos stabilitást alakítson ki”. A holland kormány ehhez hozzáteszi az „olyan adatok [figyelembevételét], mint az az ország, ahol a nyugdíjjogosultságot megszerezték, az az ország, ahol a munkáltató székhelye található, és az az ország, ahol az egészségbiztosítást megkötötték”.

44 — Lásd a jelen indítvány 31. és azt követő pontjait.

45 — E rendelkezések szövegét a jelen indítvány 16. és 17. pontjában felidézem.

fogalmazta meg.[46] A Bizottság helyesen jegyzi meg, hogy amennyiben a jogalkotó az 1186/2009 rendelet alkalmazásában azonos meghatározást kívánt volna használni, ezt tette volna, ami a jelen esetben annál is inkább nyilvánvaló lett volna, mivel a 918/83 rendeletet, amelyet az előbbi rendelet kodifikált, ugyanazon a napon fogadták el, mint e két irányelvet.

60. Megjegyzendő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 83/182 és a 83/183 irányelven kívül a „szokásos tartózkodási hely" fogalmának azonos szövegű meghatározása a vezetői engedélyek megadása és az azokkal kapcsolatos igazgatás tárgyában később elfogadott irányelvekben[47] is szerepelt. A Bíróság rögzítette, hogy a szokásos tartózkodási hely ezen irányelvekben meghatározott követelményének betartása fontos részét képezi az ezen irányelvek által létrehozott rendszernek, a Bíróság szóhasználata szerint az úgynevezett „vezetőiengedély-turizmushoz" kapcsolódó visszaélések elleni küzdelem, valamint az ellenőrzések megkönnyítése érdekében.[48] Kiderül tehát, hogy amikor a jogalkotó az említett fogalom ugyanazon meghatározását kívánta használni, mint amely a 83/182 és a 83/183 irányelvben szerepel, akár az adózástól teljes mértékben eltérő területen, ezt kifejezetten meg is tette.

61. Mindenesetre a Bíróság csak a 83/182 és a 83/183 irányelv hatálya alá tartozó területen fogalmazott meg egy sor pontosítást az ott szereplő meghatározásokat illetően. A Bíróság többek között megállapította, hogy ezen irányelvek értelmében „[s]zokásos tartózkodási helynek azt a helyet kell tekinteni, amelyet az érintett személy érdekeinek állandó központjául választott", hogy „[a] folyamatosság követelménye arra a feltételre vonatkozik, amely szerint az érdekeltnek minden naptári évben legalább 185 napot életvitelszerűen az adott helyen kell tartózkodnia", és hogy a szokásos lakóhely meghatározása során nem csupán „minden releváns tényt" kell tekintetbe venni, hanem a szóban forgó irányelv célját is.[49]

62. Márpedig a 83/182 és a 83/183 irányelv preambulumából kitűnik, hogy ezek célja elsődlegesen a magánszemélyek Unión belüli szabad mozgásának elősegítése a személyes vagyontárgyak egyik tagállamból a másikba történő behozatalára vonatkozó adóakadályok megszüntetése útján.[50] Ez a cél nem egyenértékű az 1186/2009 rendelet által követett célokkal,[51] mivel ez utóbbi nem a tagállamok közötti, hanem egy tagállam és egy harmadik ország közötti áruforgalomra vonatkozik, ami az egyetlen olyan esetet jelenti, amikor általában az uniós gazdaság védelmére irányuló intézkedések kerülnek alkalmazásra, amelyek indokolják a vámok alkalmazását,[52] amint azt a kérdést előterjesztő bíróság helyesen megjegyezte.

63. Egy másik ok, amely miatt a szokásos tartózkodási hely említett irányelvek értelmében vett fogalma számomra nem tűnik átültethetőnek az 1186/2009 rendelet értelmezésére, hanem csupán kiegészítő inspirációként szolgálhat, abban áll, hogy a jogi aktusok e két kategóriája által lefedett jogterületek eltérőek, még ha hasonlóságokat mutatnak is. Igaz, hogy egyrészről az adómentességek és a

46 — Az említett cikkek címére („A tartózkodási hely meghatározására vonatkozó általános szabályok"), valamint az ezen irányelvekhez kapcsolódó előkészítő anyagokra (lásd különösen a 83/183 irányelvet illetően a Bizottság javaslatának, COM(1975) 528 végleges, HL 1975. C 267., 11. o., 8. cikkét) tekintettel számomra úgy tűnik, hogy e fogalom meghatározását elsősorban annak érdekében iktatták be, hogy az kiegészítse az érintettek által annak bizonyítása érdekében alkalmazható bizonyítási eszközök – jelenleg az említett cikkek (2) bekezdésében található – felsorolását, hogy hol található a tartózkodási helyük.

47 — A közösségi vezetői engedély bevezetéséről szóló, 1980. december 4-i 80/1263/EGK első tanácsi irányelv (HL L 375., 1. o.) már több helyen említette a szokásos lakóhely fogalmát, azonban azt nem határozta meg. A vezetői engedélyekről szóló, 1991. július 29-i 91/439/EGK tanácsi irányelv (HL L 237., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 317. o.) 9. cikke orvosolta ezt a hallgatást. Ezt a meghatározást az előbbit hatályon kívül helyező 2006. december 20-i 2006/126/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 403., 18. o.) 12. cikke átvette.

48 — Lásd többek között: Grasser-ítélet (C-184/10, EU:C:2011:324, 27. pont); Hofmann-ítélet (C-419/10, EU:C:2012:240, 70. és 76. pont); Nīmanis-ítélet (C-664/13, EU:C:2015:417, 36. és azt követő pontok).

49 — A 83/182 irányelvet illetően lásd: Ryborg-ítélet (C-297/89, EU:C:1991:160, 17. és azt követő pontok), valamint Louloudakis-ítélet (C-262/99, EU:C:2001:407, 51. és azt követő pontok), és a 83/183 irányelvet illetően lásd: Alevizos-ítélet (C-392/05, EU:C:2007:251, 54. és azt követő pontok).

50 — Lásd: Ryborg-ítélet (C-297/89, EU:C:1991:160, 13. pont); Louloudakis-ítélet (C-262/99, EU:C:2001:407, 58. pont); Alevizos-ítélet (C-392/05, EU:C:2007:251, 53. pont).

51 — Lásd a jelen indítvány 45. és azt követő pontjait.

52 — Lásd az 1186/2009 rendelet (2) és (3) preambulumbekezdését.

vámmentességek közös vonása, hogy tárgyuk az abban részesülő áruk minden adó-, illetve vámtehertől való mentesítése, és másrészről a jogszabály-előkészítő anyagok [53] az adóztatás és a vámok területén alkalmazandó rendelkezések közötti párhuzamosság javítására való törekvést tükrözik. A mentességek e két kategóriája mindazonáltal nem tekinthetők teljesen egyenértékűnek, elsősorban mivel a vámok területén az esetleges mentesség biztosításának kérdése *per definitionem* csak a valamely harmadik országból származó áruk tekintetében merül fel, azonban amiatt is, mivel beavatkozásuk módja és hatásaik különbözőek. [54]

64. Végül hangsúlyozom, hogy amennyiben a szokásos tartózkodási hely megállapításának a 83/182 és a 83/183 irányelvből és az ezekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból eredő valamennyi kritériuma átültetésre kerül az 1186/2009 rendelet alkalmazásában, ez sértheti az e rendelet 3. és azt követő cikkei hatékony érvényesülését, mivel a gyakorlatban azzal a következménnyel jár, hogy a jogalkotó szándékánál lényegesen nehezebbé teszi az e rendelkezések által – főként az uniós polgárok érdekében – előírt vámmentességhez való hozzáférést. [55]

65. E megfontolásokból véleményem szerint először is az következik, hogy az a különleges szabály, amely szerint, amennyiben nem lehet megállapítani, hogy hol található az érintett érdekeinek állandó központja, annak a helynek kell elsőbbséget tulajdonítani, ahol az érintett személyes kötődésekkel rendelkezik, csak abban az esetben lehet meghatározó, ha – amint azt a 83/182 és a 83/183 irányelv vonatkozó rendelkezései rögzítik – az érintett „gyakran két vagy több tagállamban található különféle helyeken” tartózkodott. [56] A Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem ugyanis, hogy a jogalkotó e döntése akkor irányadó, amikor azt kell meghatározni, hogy a különböző érintett tagállamok közül melyik adóztathatja meg a szóban forgó vagyontárgyakat, vagyis az adóztatási joghatóság Unión belüli megosztása céljából, akkor azonban nem, ha az érintett személy életének helyszínét egy tagállam és egy harmadik ország között osztotta meg.

66. Másodszor a 83/182 és a 83/183 irányelvben rögzített referenciaidőszak, amely irányelvek szerint a szokásos tartózkodási hely főszabály szerint az a hely, ahol az érintett „naptári évenként legalább 185 napot”, vagyis minden egyes vizsgált év több mint felében lakik, számomra nem tűnik megfelelőnek a vámmentesség céljára. Javaslatom tartalmát az alábbiakban [57] pontosítani fogom, azonban már most jelzem, hogy véleményem szerint, noha a személy adott országban való jelenléte időtartamának arányosságára vonatkozó kritérium relevánsnak tekinthető, az évhez kötött időtartam az esetleges vámmentesség kérdése szempontjából nem teljesen megfelelő.

67. Véleményem szerint tehát a „szokásos tartózkodási hely” fogalmának a fent említett irányelvekben szereplő és a Bíróság által értelmezett elemei nem ültethetők át a jelen ügyre, sem önmagukban, sem akár analógia útján, tekintettel az 1186/2009 rendeletet az említett irányelvektől elhatároló, a szöveget, a célokat és a területet illetően fennálló különbségekre.

53 — Lásd: a Gazdasági és Szociális Bizottság fent említett véleménye (1.8. pont); a 918/83 rendeletet módosító és az 1186/2009 rendelettel kodifikált 2008. március 17-i 274/2008/EK tanácsi rendelet (HL L 85., 1. o.) elfogadásához vezető bizottsági javaslat indokolása (COM(2007) 614 végleges, 2. és 3. o.); Georgopoulos, T., „La franchise douanière, Le droit douanier communautaire entre cohérence et flexibilité”, *R. A. E.*, 2005, 4. sz., 608. o.

54 — Lásd Berr, C. J., és Trémeau, H., *Le droit douanier communautaire et national*, Economica, Párizs, 2006, 157. pont, valamint Soulard, C., „Union douanière, Taxation des marchandises”, *Jurisclasseur Europe*, 504. sz. kötet, 2007, 124. pont.

55 — Helyesen világítottak rá, hogy „[m]ivel az uniós polgárok szabad mozgása […] a közösségi jog egyik alapelvét alkotja, abszurd lenne, ha az uniós polgárok az Európai Unión belülre való visszatérésük vagy az ott történő (első) letelepedésük alkalmával túlzottan merev vámszabályozással szembesülnének. Bár a 918/83 rendelet nem biztosít különleges vámmentességet az európai állampolgároknak, ők lesznek az elsők, akik a [magánéletbeli eseményekhez kapcsolódóan] mentességekben részesülnek” (lásd Georgopoulos, T., i. m., 607. o.). Lásd még a jelen indítvány 77. pontját.

56 — A 83/182 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdése és a 83/183 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében „[o]lyan személyek esetében azonban, akiknek a foglalkozási kötelékei más helyhez kapcsolódnak, mint a személyes kötelékei, és aki ennek következtében gyakran két vagy több tagállamban található különféle helyeken tartózkodik, szokásos tartózkodási helynek azt a helyet kell tekinteni, ahová a személyes kötelékek kapcsolódnak”.

57 — Lásd a jelen indítvány 74. és azt követő pontjait.

68. A teljesség érdekében megjegyzem, hogy a Bíróság a „szokásos lakóhely” fogalmához közelálló, az uniós jog különböző területein megtalálható fogalmakat is értelmezett. Itt röviden felidézem különösen az 1408/71 rendelet szerinti „lakóhely” és „szokásosan” kifejezésekre [58], valamint a többek között az úgynevezett „Brüsszel IIa”-rendeletben [59] szereplő, azonban ott meg nem határozott „szokásos tartózkodási hely” fogalmára [60] vonatkozó ítéleteket.

69. Ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az ilyen lokalizációs tényezők igénybevétele során általában szükséges a tartózkodás bizonyos stabilitása, amely lehetővé teszi az országhoz fűződő szoros kapcsolatok megállapítását, továbbá, hogy a Bíróság csupán az érintett rendeletek alkalmazása céljára fogalmazta meg az értékelési kritériumok felsorolását. Mivel e tényezőket az uniós jogalkotó annak érdekében írta elő, hogy lehetővé tegyék valamely határokon átnyúló helyzetnek valamely tagállamhoz kapcsolását az alkalmazandó jog, illetve a joghatósággal rendelkező bíróság alapján, a szóban forgó ítéletek a 83/182 és a 83/183 irányelvre vonatkozó ítéletekhez hasonlóan a jelen ügy összefüggéseitől eltérő összefüggésbe illeszkednek, mivel a jelen ügy a harmadik országból származó áruk után uniós jog alapján történő vámfizetésre vonatkozik.

70. Ennélfogva véleményem szerint a „szokásos lakóhely” fogalmát úgy kell meghatározni, hogy az kifejezetten az értelmezni kért 1186/2009 rendelet rendelkezéseihez illeszkedjen.

3. *A „szokásos lakóhelynek” az 1186/2009 rendelet külön fogalmaként történő meghatározásáról*

71. Először is emlékeztetek arra, hogy a későbbi 918/83 rendeletre vonatkozó eredeti javaslatában [61] a Bizottság e rendelettervezet alkalmazásában az 1186/2009 rendelet 3. cikkének tartalmához hasonló tartalmú 4. cikkben meg kívánta határozni a „szokásos lakóhely” fogalmát. E fogalommeghatározás, amelyet a 918/83 rendelet végleges változata már nem tartalmazott, a következőképpen szólt: „azon hely, ahol egy személy általában lakik, vagyis az a hely, ahol egy meghatározott időszakban folyamatosan tartózkodik, olyan személyes vagy foglalkozási kötelékek miatt, amelyek szoros kapcsolatot létesítenek a személy és a lakóhely között”.

72. A jelen ügy keretében a Bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy „[a]z 1186/2009 rendelet 3. cikke alkalmazásában a szokásos lakóhely főszabályként annak a helynek felel meg, ahol az érintett az év nagyobb részében ténylegesen lakik”. A Bizottság járulékos jelleggel egy másodlagos módszer követését javasolja azokban az esetekben, amikor az érintettet az elsődleges személyes kötelékei valamely tagállamhoz fűzik.

73. Én a magam részéről úgy vélem, hogy az e kérdésre adandó válasznak az 1186/2009 rendelet szerinti „szokásos lakóhely” fogalmának olyan meghatározását kell tartalmaznia, amely nem csupán e rendelet 3. cikke tekintetében, hanem az e fogalmat kritériumként tartalmazó rendelkezései összességére vonatkozóan érvényes. [62]

58 — Az 1408/71 rendelet 1. cikkének h) pontjában meghatározott „lakóhely” fogalmáról lásd: Swaddling-ítélet (C-90/97, EU:C:1999:96, 29. és 30. pont), és a „szokásosan” valamely tagállamban munkavállalóként folytatott tevékenység fogalmáról, amely többek között e rendelet 14. és azt követő cikkeiben szerepel, lásd: Banks és társai ítélet (C-178/97, EU:C:2000:169, 25. és azt követő pontok).

59 — A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.), amely szerint mind a házastársak szokásos tartózkodási helye, mind a gyermek szokásos tartózkodási helye több joghatósági ok alapjául szolgál.

60 — A gyermek „Brüsszel IIa”-rendelet szerinti szokásos tartózkodási helyének fogalmáról lásd többek között: A-ítélet (C-523/07, EU:C:2009:225, 37. és azt követő pontok); Mercredi-ítélet (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 44. és azt követő pontok).

61 — A fent említett javaslat (COM(79) 104 végleges).

62 — Lásd a jelen indítvány 28. pontját.

74. Egyébiránt véleményem szerint ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy valamely természetes személy „szokásos lakóhelyét” valamely harmadik országban hozta létre, megfelelő időtartamú jelenlétet kell megkövetelni,[63] és arányt megállapító kritériumot kell alkalmazni, amint azt a Bizottság javasolja. Számomra szükségesnek tűnik, hogy az érintett a releváns időszakban legalább többségében ebben az országban éljen, ha nem kizárólag ott élt. Ez az időbeli, matematikai és objektív jellegű kritérium azzal az előnnyel jár, hogy nem teszi szükségessé a különböző, olykor szubjektív megfontolásoktól függő ténybeli körülmények mérlegelését, amelyek részletes felsorolása – amint azt a holland kormány javasolja – egyrészről adott esetben nem könnyű, illetve a gyakorlatban kevéssé releváns, és másrészről, amelyeknek az egyes konkrét esetekben történő mérlegelése a nemzeti bíróság számára összetett feladatot jelent.

75. Ezzel szemben nem gondolom, hogy egyetlen referencia-időszakként egy „évet” kellene figyelembe venni, mivel a naptári év véleményem szerint olyan viszonyítási pont, amely az adóztatás területén kétségkívül bizonyos relevanciával bír, tekintettel a számviteli évre vagy adóévre mint szokásos viszonyítási pontra, azonban a vámok területén közvetlenül kevésbé alkalmas, különösen annak meghatározására, hogy valamely személy részesülhet-e vámmentességben. Véleményem szerint nem logikus az egyes évek alapján változtatni, vagy akár egy éves átlagtól függővé tenni azt, hogy mely országban található valamely személynek az 1186/2009 rendelet szerinti „szokásos lakóhelye”. Ami számomra e tekintetben meghatározónak tűnik, az a teljes időszak, amely alatt e személy valamely harmadik országban tartózkodott, mielőtt személyes vagyontárgyait az Unió vámterületére behozta volna. Márpedig a konkrét eredmény teljességgel eltérő lehet attól függően, hogy a szokásos lakóhelye azonosítását lehetővé tevő érvelésre éves elemzés alapján, vagy a releváns időszak egészére figyelemmel kerül sor.[64]

76. Ezenkívül úgy vélem, hogy nem célszerű, és nem is szükséges elsődlegesen megfogalmazni egy meghatározást, majd másodlagos jelleggel másik megoldást javasolni többek között arra az esetre, ha nehéz azonosítani, hogy az érintett a figyelembe vett időszak nagy részében mely országban lakott.

77. Ugyanis az 1186/2009 rendelet által biztosított bármely alap nélkül egy alternatív, ahhoz a körülményhez kapcsolódó kritérium bevezetésének lehetősége, hogy az érintett valamely tagállamban rendelkezik elsődleges személyes kötődésekkel, azzal a hátránnyal jár, hogy ellentétes eredményhez vezethet, mint az általam javasolt időbeli kritérium. Ez a helyzet többek között a jelen esetben.[65] Ráadásul ez a kritérium jelentős részben megfosztja hatékony érvényesülésétől az e rendelet 3. és azt követő cikkeiben szereplő vámmentességet, ha ezt a kedvező rendelkezést gyakran nem vehetik igénybe a munkavégzés céljából tartósan valamely harmadik országban tartózkodó azon uniós polgárok, akiknek a hozzátartozói abban a tagállamban maradtak, ahonnan ezen uniós polgárok származnak.

78. Végezetül, az egyrészt a főszabály és az alól való kivételek közötti viszonyra, másrészt pedig a bizonyítási teherre vonatkozó szokásos szabályokra tekintettel számomra indokolatlannak tűnik másodlagos kritérium előírása. Ugyanis egyértelműen a vámfizetés főszabályától való – a vámmentesség jelentette – eltérést igénybe venni kívánó személy feladata,[66] hogy bizonyítsa mindazokat a tényeket,

63 — Hasonlóképpen, a Vámegyüttműködési Tanács fent említett ajánlása a lakóhely áthelyezése alkalmával behozott ingó vagyontárgyak vámmentes behozatalának biztosításához megkövetelte, hogy: „a behozatali országba visszatérő személy esetében *a külföldi tartózkodás időtartamának megfelelőnek kell tűnnie*” (kiemelés tőlem).

64 — Például, ha egy ötéves időszakban valamely személy az első négy évben valamely harmadik országban, azonban az utolsó évben valamely tagállamban tartózkodott többet, ez az éves elemzés esetén az utolsó év alapján annak megállapításához vezethetne, hogy szokásos lakóhelye az Unió területén belül található, így megtagadnák tőle a vámmentességet, noha az érintett ezen időszak nagy részében az Unión kívül tartózkodott.

65 — X esetében nem vitatott, hogy a jogvita tárgyát képező időszak 2008. március 1-jétől 2011. augusztus 1-jéig tart, és hogy e három és fél év alatt csak 281 napot, vagyis jóval kevesebb mint egy évet töltött Kataron kívül. Így tehát ebben a harmadik országban tartózkodott többségében, és véleményem szerint itt található a „szokásos lakóhelye”. Ezzel szemben azon hely döntőnek tekintése, ahol az érintett személyes kötődései vannak túlsúlyban, azzal a következménnyel jár, hogy Hollandiát jelöli ki szokásos tartózkodási helyeként.

66 — Lásd a jelen indítvány 41. és azt követő pontjait.

amelyekre ilyen értelemben hivatkozik.[67] Ezenkívül a nemzeti bíróság feladata lesz, hogy a Bíróság által meghatározásra kerülő kritériumokat az előtte folyamatban levő jogvita tényállására figyelemmel alkalmazza, és adott esetben elutasítsa a vámmentesség iránti kérelmet, amennyiben továbbra is kétséges, hogy e személy szokásos lakóhelye valóban harmadik országban található. Az a körülmény, hogy az érintettet terheli annak bizonyítása, hogy jogosult erre a vámmentességre, lehetővé teszi többek között az e vámkiváltsággal való visszaélés lehetőségeinek korlátozását.

79. E tekintetben megjegyzem, hogy amint azt a Bizottság hangsúlyozza, az 1186/2009 rendelet 3. cikkében rögzített vámmentesség rendszerével való visszaélés esetleges kockázatát, amely többek között a „szokásos lakóhely” fogalmának túlságosan tág felfogásából eredhet, elvben korlátozzák az e rendelet 4–11. cikkében rögzített kumulatív feltételek. Mivel ezek az említett rendszer igénybevételének lehetőségét kellően behatárolják, véleményem szerint ezeket nem kell olyan követelményekkel kiegészíteni, mint amelyeket a holland kormány javasolt.

80. Végül hangsúlyozni kívánom, hogy amennyiben a jogalkotó szándékosan egyszerű megoldást választott azáltal, hogy úgy döntött, nem határozza meg pontosan a 918/83 rendelet, majd az 1186/2009 rendelet szerinti szokásos lakóhely fogalmát, számomra elengedhetetlennek tűnik, hogy e fogalomnak ne olyan meghatározása kerüljön elfogadásra, amely a jelen ügyben kért értelmezés keretében túlságosan összetett.

81. Következésképpen a második kérdésre azt a választ javaslom adni, hogy valamely természetes személy 1186/2009 rendelet szerinti szokásos lakóhelyének meghatározása során az alapügyben eljáró nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie minden olyan ténybeli körülményt, amely lehetővé teszi annak azonosítását, hogy e személy a releváns időszak – vagyis azon időszak, amely alatt az érintett részben egy vagy több harmadik országban tartózkodott – nagyobb részében konkrétan hol lakott.

V – **Végkövetkeztetések**

82. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

1) A vámmentességek közösségi rendszerének létrehozásáról szóló, 2009. november 16-i 1186/2009/EK tanácsi rendelet rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy különösen az e rendelet 3. cikkében szereplő behozatalivám-mentesség alkalmazása szempontjából kizárt, hogy valamely természetes személy egyidejűleg valamely tagállamban és valamely harmadik országban is „szokásos lakóhellyel” rendelkezzen.

2) Ugyanebben az összefüggésben valamely természetes személy „szokásos lakóhelyét” az összes olyan ténybeli körülmény figyelembevételével kell meghatározni, amely lehetővé teszi azon hely azonosítását, hogy e személy a releváns időszak nagyobb részében konkrétan hol lakott.

67 — Az 1186/2009 rendelet 126. cikke kifejezetten rögzíti, hogy „[h]a ez a rendelet úgy rendelkezik, hogy a mentesség megadása bizonyos feltételek teljesítésétől függ, az érintett személy az illetékes hatóságok megelégedésére bizonyítékot kell szolgáltatnia arra, hogy ezeknek a feltételeknek eleget tett”.